

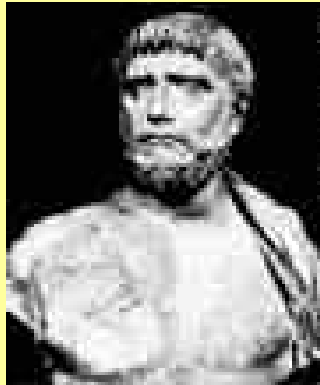
- Cilji: - razumeti nekatere naravne pojave
- osnove delovanja nekaterih (merilnih) naprav
- ...

Elektromagnetizem

Elektrika

Elektrostatika

Elektrostatika

Tales iz Mileta
(okoli 600 pr.n.št.)

elektron = jantar po grško

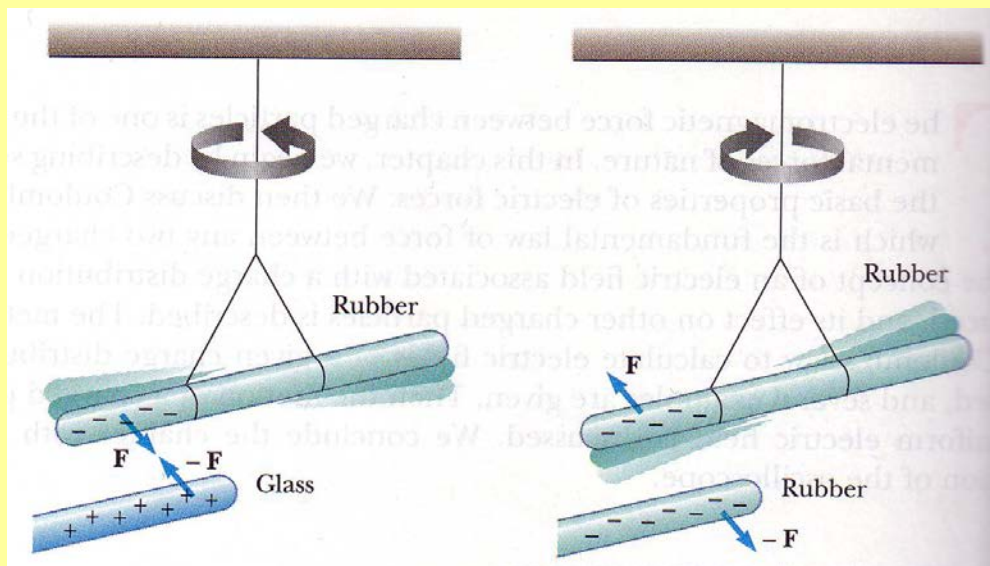
Elektrostatika

1752

Benjamin Franklin 1706 - 1790!!!

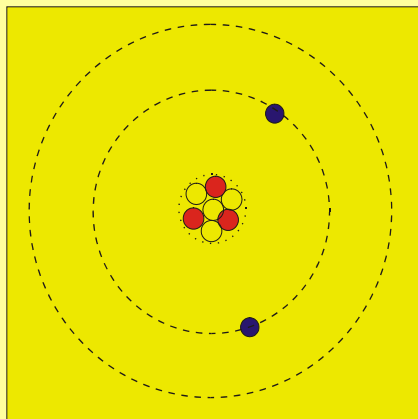
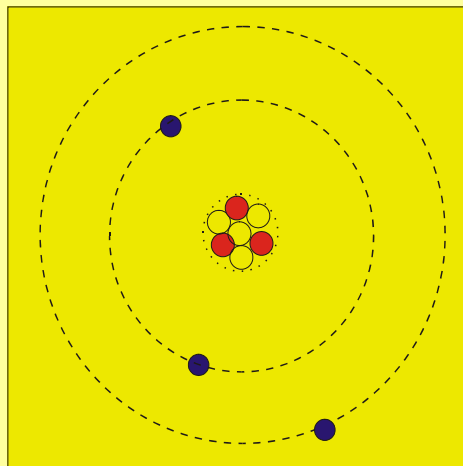
Dogovor o predznaku naboja

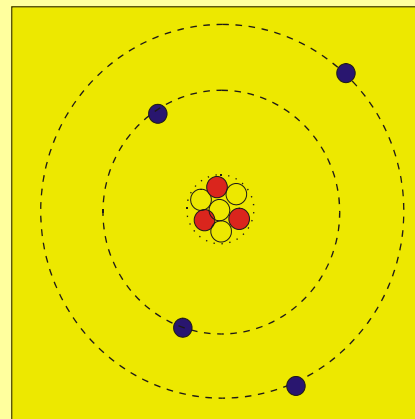
Franklin: imenujmo naboj na stekleni palici pozitivno,
naboj na gumijasti pa negativno.
Obakrat drgnemo s svileno krpo.

Od kod elektrika oz. naboj?

- proton, + naboj
- elektron, - naboj

Kation, pozitivni naboj

Anion, negativni naboj

Naboj je kvantiziran

Osnovni naboj: $e_0 = 1,6 \cdot 10^{-19} \text{ As}$

As = Amper sekunda ali
1 As = 1 C (Coulomb)

Proton ima naboj e_0 .

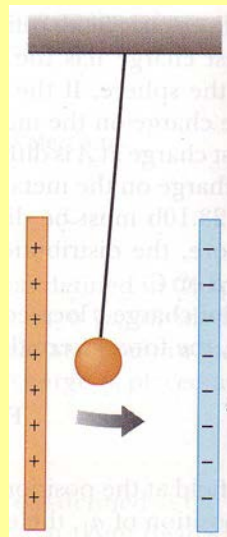
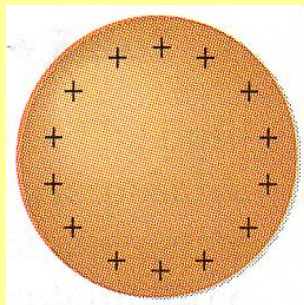
Elektron ima naboj $-e_0$.

$$\text{Naboj telesa } e = \pm N e_0$$

Pravimo, da je telo *naelektreno* oz. *ima naboj*,
če pozitivni in negativni naboji niso v ravnovesju.
Naboj telesa je razlika med + in – naboji.

Porazdelitev naboja

- točkasti naboj e
- ploskovno porazdeljen naboj $\sigma = e/S$

Zakon o ohranitvi naboja

Naboj na telesu se ne spremeni, če sistemu ne dovedemo nič naboja, ali če z njega ne odvedemo nič naboja.

Prevodniki in izolatorji

V prevodnikih so nosilci naboja gibljivi delci z nabojem.

- V trdnih snoveh: **elektroni na zunanjih lupinah** (valenčni elektroni) – kovine.

- V kapljivinah: **pozitivni in negativni ioni**:

vodna raztopina kisline $\text{H}_2\text{SO}_4 \rightarrow 2\text{H}^+ + \text{SO}_4^{2-}$

vodna raztopina soli $\text{NaCl} \rightarrow \text{Na}^+ + \text{Cl}^-$

vodna raztopina baze $\text{NaOH} \rightarrow \text{Na}^+ + \text{OH}^-$

- V plinih: **pozitivni in negativni ioni**.

Sile med naboji: elektroskop

Elektrometer, če je umerjen.

Sile med naboji: Coulombov zakon

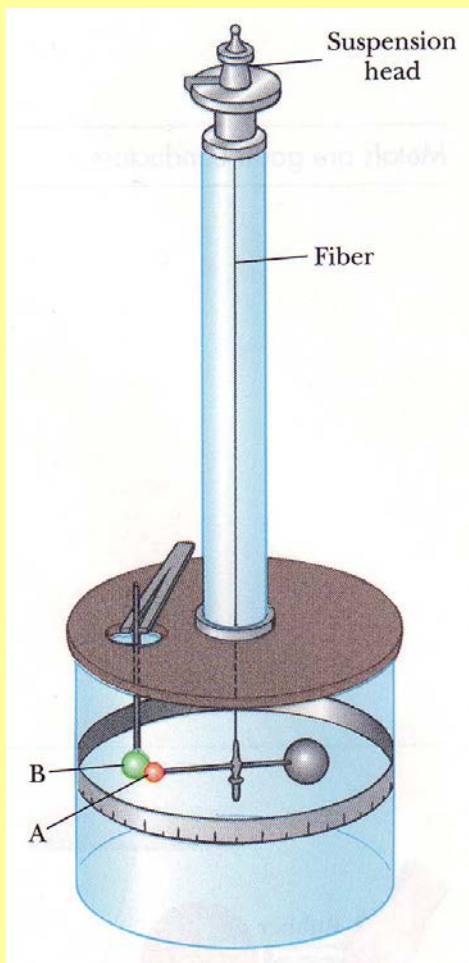
Charles Coulomb (1785)

Velikost sile med točkastima nabojema e_1 in e_2 :

$$F = \frac{|e_1| |e_2|}{4 \pi \epsilon_0 r^2}$$

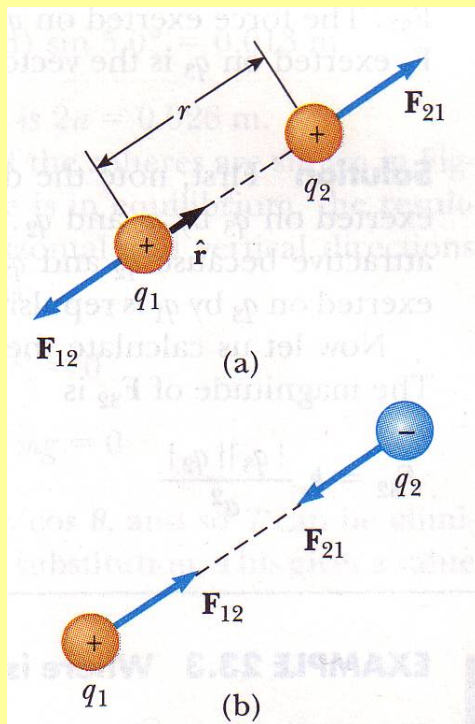
Influenčna (dielektrična) konstanta:

$$\epsilon_0 = 8,9 \cdot 10^{-12} \frac{\text{A s}}{\text{V m}}$$

Sile med naboji: Coulombov zakon

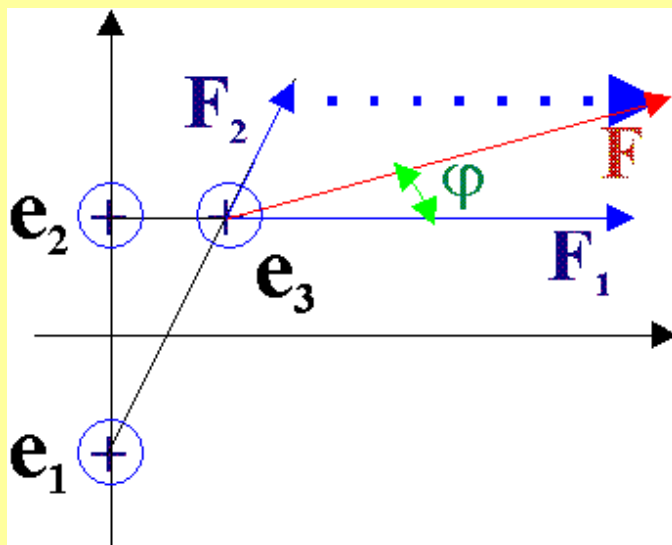
V izrazu za silo upoštevamo tudi smer sile:

$$\vec{F}_{12} = \frac{e_1 e_2}{4 \pi \epsilon_0 r^2} \frac{\vec{r}_{12}}{r}$$

Sile med naboji: Coulombov zakon

Primer: sila dveh nabojev na tretjega.

$$F^2 = F_1^2 + F_2^2 + 2 F_1 F_2 \cos \alpha$$

Sila med nabojema v sredstvu:

$$F = \frac{|e_1| |e_2|}{4 \pi \epsilon_0 r^2} \frac{1}{\epsilon}$$

ϵ ... dielektričnost snovi

Zrak	$\epsilon = 1,000\ 59$
Voda	$\epsilon = 80$
Etil-alkohol	$\epsilon = 26$

Fotokopirni stroj

FIGURE 16-41 Inside a photocopy machine: (1) the selenium drum is given a + charge; (2) the lens focuses image of original on drum—only dark spots stay charged; (3) toner particles (negatively charged) are attracted to positive areas on drum; (4) the image is transferred to paper; (5) heat binds the image to the paper.

